

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MACYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Égően évre 10 frt, félre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek),**
Üllői-ut. 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőségnek nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ő cs. és kir. fensége *Jászfőherceg* ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-g.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termékek; II. főcsoport: Mezőgazdasági termékek; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlészet és borászat **junius 1.**

III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs **augusztus 1.**
IV. főcsoport: gépek és eszközök **május 1.**

Bejelentési levek kaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelek; az országos gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendőek be.

Tavaszi luxus-lóvásárok.

A XIII. tavaszi luxus-lóvásár **április hó 28., 29. és 30-ik napján** tartatik meg a „Tattersall” istállóban.

A XIII. tavaszi luxus-lóvásár is díjazással lesz egybekötve. **Egy-egy értékes tisztelejdi tüzettett ki a legszebben összeállított négyes fogat, a legszebben összeállított kettős fogat és a legjobb minőségű paripára.**

Középeurópai vámunió.

Amerika versenye már a 70-es évektől, így mintegy három évtizeden át sújtja az európai kontinens gazdait.

Azon tény egymagában, hogy az európai országok tehetetlenül tűrik és mondhatnánk bizonyos egykedvűséggel nézik Amerika ölködi versenyét — az látszik bizonyítani, hogy Európa népei és vezérpolitikusa, vagy a kormányfőirak nagy része nem birt sem azzal az észletással, sem azzal a közgazdasági észlettel és tudással, mely őket eme verseny ellen sikerrel vezetne volna akcióra.

Általában inkább a belső és elméleti politika kötötte le tettejeiket, semmint a nemzetek életét és fejlődését biztosító nemzetközi kereskedelm; úgy, hogy a nemzeti termelés nem mint kitérőt egységos cél szerepelt a messze jövőre kiható intézkedésekben, hanem az bizonyos mértékig a véletlen által, vagyis az egyes polgárok szűfeszítős egyéni érdekei szerint alakult. A jelző körülbelül mindenfelé egy volt, t. i. „segíts magadon — te gazda — és az Isten is megsegíti”.

Más irányban azonban, az Európát áthatott irány: a szabad kereskedelmi irányban nyert kifejezést, mert éppen Közép-Európa népei vakon követék, minden komoly és beható mérlegelés nélkül: *Angolország szabad kereskedelmi irányát*, holott Európának vagy a szárazföld bármely államának éppen halálös ítélete volt ama szabad kereskedelmi rendszer, mert ennek jelszava alatt vezették el az itt élő nemzetek legdrágább erői, azok, melyeket a hazai földből és vagyonból gyűjthettek csak.

Anglia és gyarmatai a szabad kereskedelm által gyarmataira való tekintettel, 1897-ben 103 millió dollárral (1 dollár = 2:10 forint) termeltek többet kivitelle, mint a világ összes államai együtt; 1898-ban 115 millióval; míg ellenben az idegen területekről bevitelle 1897-ben 251 millióval volt kevesebb, mint a világ összes többi államainak bevitelle 1897-ben szűk-sége, mert mindezt maga állított gyarmataiban elő, saját termelését fogyasztotta, *illetve más nemzeteknek ezéért nem adott, 1898-ban*

pedig 238 millióval volt kevesebb bevitelle, mint a világ összes államainak a bevitelle.

Ezek szerint 1897-ben, éppen úgy 1898-ban egyenlően 353 millió dollárral, illetve 741 millió dollárral volt nemzeti, illetve gyarmatainak termelése *aktív*.

Ezen iránti eredményt természetesen, hogy az Angliára legfőbb életfeltételt képezett: szabad kereskedelmek makacs fenntartásával érthető csak el.

Emlékezzünk csak a 80-as és kilencvenes évekre nálunk vissza, midőn az irányadó körök esküdtek ennek zászlójára, mert kellően nem ismervén a világ egészén végbenemő kereskedelmi és gazdasági fejlődést, egyszerűen felültek a jelszónak és ennek hervasztó hatása alatt kidőltünk a világversenyben egyek és az egész ország. Hiszen ma is vannak vezérek tekintélyek, akik még mindig a szabad kereskedelmi rendszert vallják üdvözítőnek.

Angliának eme kereskedelmi rendszere oda vitte a nemzetek életműködését, hogy kivülé csupán az északamerikai Egy. Államok és Brit-India termelése illetve nemzeti mérlege *aktív*, mert az északamer. Egy. Államok tiszta kivitellei többötte 100 millió frtra meg, míg Brit-Indiáé 66:3 millió frtra; s Oroszországé 14 millió frtra; a *többi országok mérlege mind: passzív*, még pedig természetesen passzív.

Teteli a bajt azon sajnos körülmény, hogy az északamer. Egy. Államokkal szemben is éppen úgy passzív a legtöbb állam kereskedelmi mérlege, annyira, hogy míg Amerika bevitelle volt 1897-ben 856:8 millió frt, addig kivitelle 1081:8 millióra rugott, míg 1898-ban volt az európai bevitel 680:4 millió frt, addig Amerika kivitelle 2060 millióra szűkött fel. Haladása tehát iránti *aktív* élelméletés. Két ilyen világhatalom ellenében a szabad és szerződéses kereskedelmi viszonyból eredő ilyen egészégtelen csere-kereskedelmek ünni valóban megbecsülhetatlan balság; több, mert a jelen és a nemzetek jövője elleni bü.

A harmadik világhatalom: Oroszország, melynek kivitelle 1898-ban mintegy 1:38 millió frttal haladja meg bevitelét.

Az egyes nemzetek végre belátták, hogy a szabad kereskedelmi rendszer fenntartásával az

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V. ker., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. sz.

A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

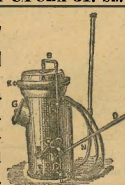
V. Vermorel Villefranche-i

világhírhő czég gyarmatjai, melyek kizárólagos képviselői vagyunk Magyarországra.

Aussigai **La rezgálicz**

jegezekben, vegytisztza a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülbelül 40% díjkezdvezménnyel szállítják.

egyenlően termelési erő mellett bizonyos vezetik. Így tehát lassanként át a vármédeim rendszerre. Napoleon volt az első, a ki a határtartás felhatalta. Peldáját azonban nem követték a többi európai nemzetek, hanem Anglia jászalagban mentek tovább.

Új jászalban Bismark hgy. emelkedett ki előrelátással a mennyire észlelték köztben tehető, védekezést is Anglia és Amerika versenyre ellen.

A közép-európai vámaniót nagy nemzeti alkotási között azonban nem léteztethető ké sem s ma Németország éppennyug, mint a többi európai államok egy szövetségben vámszerződési viszonyban élnek egymással, mely ugyan egyes kisebb jelentőségű dolgokban a lehető érdekek védelmét előzolja, de gerincében a mai teljesen indokolatlan és végromlásba vezet meztengerenti versennyel szemben kellő védelmet nem nyújt.

Igy tehát ma azon helyzetben vagyunk, hogy Anglia őrisi gyarmataival, Amerika kiemellett versenyével és Oroszország új fejlődés korszakában egy szövetségben egyenponyomjak Európát, mert míg egyfelől Anglia iparcikéinek vagyunk fogyasztói, másrészt gyarmataink nyersanyag/leleségét is a mi piacainkra hozza. Amerika nyersterméseket lavinaként ömlik be Európába — halomra döntve minden mezőgazdasági existenciáját.

Oroszország pedig közvetlen szomszéd-ságával felelősséget szintén kontinensünk ügyek-szá értékesítés s míg odahaza éhínség pusztítja népet, az állami finanszerek szervezett kivitteli kereskedelmével nyerstermékeit yanunkba küldi.

Az állami háttérrel egyensúlyra ezekben ország megomlott a Európa államai — őris pénzüsszegekkel igénylő budgetjeiket fenntartani kényserülve, — annak tehát bizony nagy térek az adózók keresetkéességéhez, vagy tökélegszádságához, a miért nemcsak az állami terhek és adósságok emelkednek hatványozott mértékben, hanem az egyes állampolgárokat, különösen pedig a gazdálkodókat, az őris termelésből élő népességet, rágalj fogva, t. i. mióta eme ölkölvi verseny tart, állandóan és jiszto mértékben pusztulnak vagyonban és számban; mit bizonyítanak a jelző- és válto-adósságok nagymértvű és állandó emelkedése, a kétes existenciájuk nagy megszaporodása, a szocializmus írja s végül a kivándorlások szomorú eredménye.

Mindenekel jobban megértjük, ha csupán Amerika és Európa kereskedelmi viszonyába bepillantást vetünk.

Az amerikai Egyesült-Államok bevitt

Európa:	1897-ben	1898-ban
	dollar értékek	
Belgium	13.9 milliót,	9.25 milliót.
Franciaország	66.70	55.71
Németország	98.06	77.68
Angolország	159	111.36
Olaszország	20.18	21.33
Németalföld	13.78	13.30
Többi országok	63.91	52.56

Összesen 407.97 millió, 324.78 millió dollárral, vagyis Európa bevittéle 79.12 millió dollárral hanyatlott, a mi 160 millió frta rug.

Ezekkel szemben Amerika behozott Európába: még pedig:

	1897-ben	1898-ban
	dollar értékek	
Belgiumba	41.77 milliót,	46.15 milliót.
Franciaországba	137.66	163.77
Németországba	136.27	161.55
Angolországba	482.60	538.66
Olaszországba	21.33	24.57
Németalföldre	59.67	72.77
Többi országba	42.63	54.68

Összesen 858.05 milliót, 981.13 milliót.

Amerika behozatala ezekben 123.77 millió dollárral emelkedett, ami 250.77 millió forintnak felel meg.

Egyrészt tehát Európában a kivitelben 160.2 millió csökkenés, másrészt a behozatalban 250.77 millió az emelkedés és így Európa mérlege Amerikával szemben kereken 420 millió frttal mutat veszteséget.

Mindez a helytelen vámpolitikának a szomorú eredménye. Így haladva, egykvetlenül ki kétszorosul emelkedett a német, mond népeknek a haza földjén való minden megértőtelre vetelések munkájának gyümölye: Amerikának, Angliának és Oroszországnak hull az ölébe.

Ezen nagy veszteségek megmegtését egyes országoknak speciális és különirányú vám- és postaiakémi szerződéseivel egymagában megvalósítani alig lehetséges. Itt közös Európának egyetelő közös elhatározása vezetetheti ki a végveszedelemből, ha a közép-európai vámaniót életbelepteti.

Az európai vámaniót azonban nem úgy értjük, hogy Amerikát nyerstermékeivel teljesen kizsírjuk, hanem, hogy az európai területen a kereskedelmi ellen érdekek megvédnek meg, mint ahogy a tengerentúli védők a maguk termelést. Ezen kérdést legjobban megvilágítja a következő Összehasonlítás.

Ausztria és Magyarország vámjövedelme volt 1874—1878 ig 3,500,000 frt, vagy méter-mázsánként 0.12 frt, ami 13%-nak felel meg az árak után. Kanada például 29% át szedi a nyersanyag árátékeknek a hozzá bevitt, mondjuk: angol gyártmány ellen. Angolország pedig igen jól éri érdekeinek védelmét.

Igy világosan kitűnik az, hogy Közép-Európa érdekei a tengerentúliakkal határozottan hátrányban vannak. Ára kell tehát törekedni, hogy legalább is egyirányú vámvédelem intézkedése által megvédjünk az európai államok a tengerentúli államokkal szemben.

Természetes, hogy ezen akcióban Angliára, mint kivül eső országra, számítani nem szabad. Oroszország ellen is védelmet kell szervezni. Franciaország is alig számíthatni.

Marad tehát tulajdonképen Európa magva a vámvédelem kérdése. Itt pedig a legelőnyösebb kulást tekintjük, maradt a mi *hírszázadvég, Belgiummal és Németalfölddel*; ami a vámanió létesítését lényegesen megkönnyíti, mert a Németbirodalomban ma a legelőnyesebb követelek az amerikai pusztító verseny elleni védelmet: Ausztriában a közvélemény is ezen álláspontra helyezkedett; Magyarország pedig értékek óta híve ezen védelemtnek. Oroszország, mint a hármás szövetség tagja, saját érdekekben is csatlakozik e tervezh; a Balkán-félsziget érdeke e tekintetben egy a miénké.

Hogy egyedül az európai vámanió mentheti meg Európát népet a már nagyon előrehaladt bomlásból és pusztulástól, mutatja az, hogy a vámvédelem irányában a legelőnyösebb példaképpel tudta érti, hogy nyersanyagot az amerikai versenyvel szemben bizonyos védelmet élvezett, amennyiben a bura Ára 1871—1875. években még 11 márkával volt olcsóbb Németországban, mint Angliában 1000 kg. kint, addig 1875-től 1880 ig már csak 3 márkával volt olcsóbb, míg végre a még előrelépés és erőszakra való feljártán 1881—1885. időszokban még 10 márkával volt drágább.

Tehát a Németbirodalom alapja — nagyarányú ipara mellett is — mindig csak a német föld, a német mezőgazdaság és a német paraszti, ami Magyarországra még hatványozottabban érvényesül.

A közös érdek és szerint a közép-európai országok népeinek megőléstését a tengerentúli versennyel szemben megóvni.

Amerika 1881-ben 17.4%-ot 2% tá el Európa szükségletének, 1882-ben 10.29%-át; 1883-ban 13.4%-át; 1885-ben 9.9%-át, mely azonban napjainkban tetemesen emelkedett: s bár erre az ezveztörténet kimutatással 5%-okban nem bírnk, de 20%-ra feltehető. Ez ellen kell Európát megvédeni. Magyarországnak ez kétszeresen érdeke, mert 1880-ban szállított p. o. Németországra Magyarország buzát 3

milliót meghaladó m-mázsában: 37%-ot, Észak-Amerika 39%-ot, Oroszországra 24%-ot. Ezen arány azóta igen megromlott, mert 1882-ben évi 6 millió mm. buzaiktivünk volt, mely 1888-ig az erősebbébb vámvédelem folytán 1888-ban 7,863,172 m-mázsára emelkedett: míg 1897-ben: 3,608,37 millió m-mázsára apadt; vagyis 1897-ben Németországra buza-iktivünk már csak 53,293 m-mázsra, míg Svájcba p. o. az 1883-iki 1,553,256 m-mázsra buzaiktiv 1897-ben 103,721 m-mázsára apadt. Vagyis Németországra az 1888-iki kivitelünk 6.8%-ra csökkent, Svájcba pedig 15%-ra.

Ha csupán e két államba tekintjük bevittelenk elrettentő megőléstését, ez kizárólag Amerikai fokozott versenynek, és élelőbb behozatalának, és Németországra erősebbébb agrár védelemnek kell betudni, mert Amerika versenyre miatt, Anglia, Belgium, Németalföld, Franciaország és különösen Németország és Svájc megszűntek a nagyarányú terményeknek fogyasztó lenni.

Németország erősebbébb vámvédelme pedig a legutóbb kedvezményi záradék folytán csúzánt nem érte, mert míg a keletről jövő bevittelenk megnehezített, minden kedvezményi csorbítottanul jutott Amerika javára — és így az amerikai verseny alapjánban nem gyengült, hanem ellenkezőleg igen megerősödött.

Amerika személynékvitelével evvel szemben 1890—1911-ig emelkedett csupán 1880-ig. A mérleg tehát erősen kilyóságot mutat. De ez csak egyik oldala az éremnek. Még súlyosabb az, hogy a buzaárak 40%—50%-ig süllyedtek. S mert Európa népei a földművelők élelő — így eme árcsökkenés existenciájukat érintette legkézőlebből, mert csak a buzaárak süllyedése kételemmel államot órtól terheket fenntartás és a haladás szelleméről várja fejlődést is megőlést.

De mert a földből nyert jövedelem ezekre elegendőnek nem bizonyult, megindult az eladósodás; megindult a nagy arányú hitköcsesség; megindult a kenyérvéltelenség és megindult a kivándorlás.

Magyarországra mintegy 600—800,000 munkából férfierőt adott Amerikának, amely is gyér népességből.

Európa többi államai, főleg Angolország és Németország milliókra menő munkaerőt engedtek át Amerikának — és ott az olcsó földön, minden nagyobb állami adó nélkül éppen az európaiak nagyorszagomba emelte virágzásra a mezőgazdaság és ipari termelést, mely ma végeredményben megőléstán közül az óvilágost a népet; — míg az elhagyott szülőföldön Angliában, Írországban vagy Németországban a családok ezerszáma jutottak kuldosultra s az azelőtti virágzó farmok bérlek és megművelők nélkül maradtva a végpusztulásnak, a szabad kereskedelem elvénnek esve áldozatul.

A mi azonban az angol duszagdad, nagy lökökkel bíró osztályait vagyis helyzetükben nem érintette, az a gyarmatokban és a világkereskedelemben kárpótlást nem nyherhetett többi nemzetek végromlását idézte elő, — mégis a szabadkereskedelem irányára tartotta fel magát.

Vége a világgossg kétféle áttörni ezen iddíg alig áttátható homályt; a népek kezdenek aggodalmak közben komolyan gondolkodni, és így csak örömmel szemlélik, midőn Németországban és Ausztriában a közép-európai vámanió észmeje újra felel a tihértetlen nyakadás ellen.

Ígaz hogy a Német birodalom ipari fejlődése a versenyeképp minden feltelevél bir, ha azonban a nemzeti munkás eredményeit nem dobjuk Amerika ölébe, és azt nem Amerika emészt meg, akkor Közép-Európában a nemzet ipar gyarmatnyakban is erősebb fogvasztása alá ér, a mi az Amerikába való iparteremtés kivételét kárpótlást nyújthat.

Célt azonban csak úgy lehet Amerika ellen érni, ha legalább is a hármás szövetség

államai egy irányban közös megállapodásból indulnak ki részint a mostani szerződés ellenes eljárnak megtorlására — s azután az új vám-szerződésnek a kért módosítás teremtésére egyértelmű és egyfesz megvédésre. Viribus unitis! Nem utolsó szerű ezt egy irányban a magyar kormányának, a mely végre nyilatkozta és határozottan mutatott réz legfőbb feladatának egyikére, a hazai néhez viszonyok között lévő mezőgazdaság védelmének szükségére. Jöjjön el az új ezredv. küszöbén Magyarország mezőgazdasági érdekeinek megvéllója.

Löcherer Andor.

NÖVÉNYTERMELEK.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A mák termesztése.

(Egyuttal II. felelet a 136. kérdésre.)

„A „Köztelek” egyik utóbbi számban volt alkalom egy gazdatisz kérdészkösdéset olvasni a mákról, ki nyilván azon czéllból kezdődött érrol, mert szintén mák szándék-közi termelni.

Ádíg, még nem kényes és — mitán e téren nekem is vannak kérdései és tapasztalataim, sietek én is néhány sorban tudni azt, a mi e fontos és igen hálás kultúránvény-termesztésre vonatkozik.

A mák (papaver somniferum) egyike azon miveleti növényeknek, a melyek nagyban termesze fele hazánkban csak a legutóbbi évtizedekben terelődött nagyobb figyelem. És ezen figyelem teljes mértékben is éreleim, mert egyike azon növényeknek, melyek aránylag csekély befektetés mellett igen hasznos képepek produktákn.

Egyekes eredetileg a miveleti mákot a pipacsnak (papaver rhoeas) éves gyermekekül tekintik, mások azonban tagadják azt, hogy a mák a pipacs hosszas kulturális tenyésztése után restült volna s egyrészt a kései rokonnak minősítik. A „Pallas” ísmét azt mondja, hogy a déli vidékeken ismerek sertesimák (papaver setigerum) termesztésbeli fajtája. Tartalmaz a mák igen nagy mennyiségű 25—50% olajat, továbbá $\frac{1}{4}$ —2% morfiumot, mely mérges hatású lévén, kisebb adagban álmosgató (innen latin neve), nagyobb halálát is okozhat és belőle készült a gyűzsernek és mérgegek egyrészt használhat mákony vagy opium.

A mák termesztését két körülmény igen fontos, hogy igen korán lehet vetni és igen nagy szereti a bógtrágyázást. Vetése a szép napok beálltával már február hó második felében, reudesen azonban március hóban és április első felében történik s a helyt iránt annyira nem érzékeny, hogy még sekély földre is elszórhatjuk. A nép között el van terjedve az a hiedelem, hogy a nagypeteken vetni mák a legjobb s hogy azt a „férgek” nem bántják; persze a babona alapjára azonban visszamehetünk, ha megmondjuk, hogy a husvét, illetőleg nagypeték napja reudesen a jelzett vetési időn belülre esik.

A trágyázást illetően megemlítem, hogy a mák a legérzékeny állattrágyákra is nagyon elbirja, hanem mindjussában trágyázzák, annál jobban meghálálja azt. Legjobban szereti azonban, ha a trágyát már elöveteménél adják. Egyes máktermelő gazdatisimától értesültem, hogy a műtrágyák közül nagyon meghálálja a superfoszfátot s ezt személyesen is megpróbáltam, a folyó évbén (március 16 holdi máktermelési vétek) e téren kísérletet is teszek és pedig szembelállítok magyar holdankint 100 kg., 150 kg. és 200 kg. superfoszfátot, mely próbát egy úresen hagyott parcella fogja ellenörizni. A műtrágya elhelyezését illetően az említett mennyiség mendeikéből egy holdat állászatnám, egy holdat pedig befogaszottam egyuzalt azt is kitanudó, hogy mely esetben lesz az kedvezőbb a mákra.

A talajra nézve megjegyzendő, hogy a mák legjobban szereti a védett fekvést, mely, porhanyagvályogait még a jó homokot is szelgélte. A mák, köztint a gazdaság területén alig mutat, Elöveteménél azonban megbonafelé, vagy herés szokott lenni, amár a kapások után legszebben diszlik s a ki teheti, hogy — maga a mák is kapás lévén — egy-másután két kapást állít forgóbjába, legokosabban teszi, ha a máknak kapás után jutok helyet. Utána — már csak azért is, mert ideje-korán megkezdésű az ézei gabonáknak szokott legfőbből helye lenni.

A mák nagyon meghálálja, sőt megkívánja a lehető legjobban elkészített talajt. És itt azután nem szabad fukarkodnunk a munkával. En például egy jó ősi szántás után a máknak szánt földet tavaszszal meggrubberoztam, utána a fogást eresztettem, majd hengert, a vetőgépet után még keszűs boronát indítottam, végül pedig lehengereztem ug, hogy mákföldem tükörsimaságú.

A vetést legelőszzerűbb sorvetőgéppel eszközölni és pedig mitán később a többször kapadást megkívánja, 32—40 cm. sorokban kell vetni, hogy kapdaskor szabadon mozoghasunk közöttük. Katasztrális holdankint 2—3 kg., magyar holdankint $\frac{1}{2}$ —2 kg. magot kell szántnival s ezen quantumot jó szemelőtől választani, mert a túlsűrű mákkal annak ritkításakor s a bajuk s az ilyen nehezen fejődik; viszont a ritka mákkal a szél szokott nagy károkat okozni, annak kidöntögetése folytan.

Helyenkint a mák szörva is szokták még vetni; ez az eljárás azonban kerülendő, mert elcsúszhat, attól, hogy az ilyen máknak a kapdása majdnem lehetetlen, enélkül pedig biztos termésre alig számíthatunk; még az a galiba is ér, hogy az egyenlően elosztottsá mint mindig vagy a ritka, vagy a túlsűrű állással találkozzunk s mint előbb említettem, mindkettőt egyformán káros a mákra. A máknak ismét a növények, pl. répa, burgonya közötti elszórását ugyanezen okoknál fogva éppen kerülendő.

Mitán a mák magja igen apró (egy kilogrammban 3—4 millió fogalatt) és holdankint oly kis mennyiség kell belőle, annak a tablán való reudes elosztása szinte lehetetlen; azért is czélyszerű a mákot 1—2 vagy háromszor annyit tisztá és száraz földöl, homokkval vagy hamuvál jó őssekevényre ug, elvetni. Ezen esetben egyszerűen csak ug járunk el, hogy ha pl. 2 kgot akarunk vetni, a szerint, ahányszor több földet tetünk hozzá, 1—2—3-szor annyit, vagyis 4—6—8 kg-ot vetünk el holdankint.

A vetés befejezte után czélszerű a mákföldre madárjésztöket állítani, mert a természt mindig érdekes különbség kedvtelésül szedeztetik ki a földből a csak általunk szabdazemmel látható apró magot, sokszor persze csak azért, mert még akkor nincs más vetés, melyből kedvük szerint lakmozároznak.

A mint a mák 4 leveleké kibúj a földöl, azonnal hozzá kell látunk annak a kapálásához s ezen munkával különösen ott siessünk, ahát a gyomok felépített, mert ez a mákot fejlődésében igen hátráltatja. Már az első kapálásnál meg is ritkítjuk a vetést; ha ezt azonban a még apró növények nem enged meg, ug, egy ezután a legnagyobb is lehet megtegnünk az ugynevezett átvágások által; vagyis esomónkint ug tépjük ki a mákot, hogy egy esomó a másiktól 15—20 cm. nyíre esék; mikor is 2—3 hét múlva megismételt szedeztetik ki a földöl a csak általunk szabdazemmel látható apró magot, sokszor persze csak azért, mert még akkor nincs más vetés, melyből kedvük szerint lakmozároznak.

Ísmét 3—4 hét múlva elkövetkezett a harmadik kapdás ideje, melyet ha a föld gyomos, vagy cserepes természetű, még egy nyedneknek is kell követnie, szóval minden módon oda kell hatni, hogy mákföldünk állandóan legyen, és porhanyag legyen, mert ez a harmadik vagy negyedik kapdaskor a mákot

meg is szokták túllögtetni, a mi már csak azért sem lehet rossz, mert a nyári szelek káros voltát fekézzük vele és különösen jó hatással van ugyanezen szempontból a ritka mákvetésnek.

A negyedik kapdálással elérkezett a megmunkálás végéhez s most már csak az érés idejére kell ügyelnünk. A mák ugyanis akkor éret, amikor a mátkot száraz lett s maga a szem fehéres eredetű színt, ami augusztus hóban következik reudesen be. Ekkor nem kell sokáig várni a leszedéssel, mert a máköt könnyen megfelelünk vilna a természt, hanem a mákot a tojka alatt, száraz levágjuk, ponyvába őssekerjük s némi utászárás után vagy késekkel felnyitogatva kiperegjük, vagy pedig megsepejük, vagy morzsolgöbörősebbe zuzzuk; a tiszta magot pedig többszörösen kirostáljuk s jól vékonyan szelleteggetve még utászárásnak is alkalmasjuk, mitán sok olajat tartalmaztan, nehezen szárad.

A mák termésének nagysága a talaj és megmunkáltság szerint igen változó és a m. hold 3—10 méterezés között változik. Rendes termés 5—6 mm., de tudok 14 mm.-es termésről is a csak s napokban értesített ug gazdatisám, mint unkimkor arról, hogy nekik 23 mm. mákja termett holdankint; ezt m. azonban már a mesék országába tartozónak gondolom.

Egy hektoliter sulya 58—60 kg. között ingadozik s méterezésankint ára minőségű és a fajta szerint 24—40 ft között áll. En például a most folyó tavazon az utóbbi áron fizetem vetének a két mákot a Mezőgazdankint Budapest. És ha most már csak az átlagos 30—32 ftos termett és az átlagos 5—6 méterezésis termést vesszük számításnak alapul, könnyen fogunk egy magyarból bruttó jelvédeképpen 150—190 ftot kihozni s ervel szembe állítva a munkáviszonyokat és a munka szerint változó 18—30 ft-nyi munkálattási költséget, ennek leonvásán olyan tiszta hasznót fogunk ki-mutatni, a minővel ma már — fájálom — alig valhatunk meg a 100—150 ft-nyi tiszta hasznót.

Még mint ilyen megemlésemet töltem, bízom fel az, hogy a máknak nincs sok elensége. Ezek közül felemlíthető a Ceutorrhynchus ormányos bogár átyéka, mely a mákfejeket rája, ezenkívül egyéb gombaják, mely hó a száron, hó a levélen, hó pedig a tokon előlédek, akadályozza a növény ug fejlődését. Végül hallottam arról is, hogy a Eridi bolha rágná a leveleket, de erre nézve nincs tapasztalatom.

A mák fajára néve általanban kétféle mákot különböztetünk meg és pedig nyírt, és zárt tartó mákot. Az első bővebben termő, az utóbbi könnyebben kezelhető. Ezek mindkettőjéből van azután fehér, szürke és kék mák s a szírtől a virágai színe is fehér, rózsaszínű és sötét piros. A fehér mák legbővebbi termő, de igényesebb a földnek a szürke és a kék mák természetűt nagyon, most pedig a kék mák divatja járja.

Elmondva ug az elmondandókat, még csak azt a kívánsgomat nyilváníthatom, hogy bárcsak minden gazda megadná ennek a hálás kultúránvénynek gazdaságában az 6t méltán megillető helyet, persze ha ezt viszonylag megengedik.

Christófolyi Béla.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A gyapuzsír közgazdasági jelentősége.

A gyapuzsírnak a mily fontos feladata van a juh életében, már csak azon tekintetben is, a lenyírt gyapjuban bizony már csak hiába való, sőt esetleg káros teher, mert a zsírban huzamosabban fekvő gyapju meg is dagad, hasadozik és szilárdítható vesztethi.

A gyapju-földgözü gyapuzsírja nézve becsé csak a gyapjuanyagban van, mely bizony a

nyersgápnak nem ritkán igen csekély százelekt tesz és mosás közben minőségleg bizonyos sokszor nagyon szerves.

A mosás által erőmivel és vegyi uton eltávolított a gápnalvát a zsírt és piszokrészeket anélkül, hogy annak értékesítésével általában eddig sokat törődünk volna.

Kivéttszámba megy, hogy egyes gápnymosó-intézetek, figyelemmel a gápnyszirban nagymennyiségben jelenlevő ásványi anyagokra és nevezetesen a kálivégekre, a zsír- és zsírtartalmát belőle, mely az vegy- és szappanpárgyártásnál, valamint vegyészeti célokra lesz felhasználva. Legujabbán meg a lanolin gyártására kezdik felhasználni a gápnyszírt olyformán, hogy a gápnj gyári mosással nyert fehérés habot összegyűjtik, dekalajjal és átszírják.

Az így módon nyert kátsámaforma tömeg hidraulikus préséken hőhozávezetéssel meg lesz szabadda a földes részektől, utána azt még néhányszor megmoszák és hordókba rakva piacra hozzák a gápnyszírt többet a sajátos kellemetlen szagú pép alakjában.

A gápnyszír magában vége is már igen kompakt anyag, melynek lényegesebb része az olein, mely fehérje a kálivestésű zsír keveréke: de van benne stearin, palmitin, olein is, amelyek zsíravaja, hol kálival szappanosodva, hol el nem szappanosodó állapotban találhatók. Azon eljárások alatt, melyek a lanolinnyeréshez azonban szükségesek, sok bomlás megy végbe a zsíradékban, minek következményei több közt a kellemetlen szag, melyből valamint színtől is kiltészes módon meg kell szabaddítani az anyagot, ha győgszati célokra vagy kozmetikumak alakjára felhasználni a lanolint, melynek növekedő híre azonban eltűri azt. A lábkisbesülés ellen u. i. nincs jóval szer a lanolinnál, mely meg a lábélleire is jó hatással van, miután gyanítanamos zsíradék.

Ujabbán dr. Berthel A. francia orvos figyelemmel azzal, hogy a gápnyszírban impregnált ruhák mennye viaszmentesekké tehetőek, a ezen impregnálásról azt állítja, hogy nagyon emeli a szövetek tartósságát!.

A gápnyszír a bőrre magára gyógyító hatással van, de azt győgszerek felvitelére is alkalmas teszi, s a száraz bőr hosszabb időig puhán tartja, mindmennyi ok, hogy a lanolin alkalmazása és ezzel keletkező egre fokozódik.

Amerikai leleményesség már odag fejlesztette a dolgot, hogy semlegesített nem igénylő elsőrendű minőségű lanolint oly módon nyerne, hogy a gápnj elsőbőlen élő olvasztószerekkel, — mint nála, benzín, szénkének — tisztalatták és csak aztán — mosással megöltés által a földes részektől. Ilyen eljárásra Maertens Emil Providenceben (Rhode Island) szabadalmat is vetett ma már 3 új gápnj működő sikeresen Észak-Amerikában, sőt mi több a 93,743 sz. a. Németségben is szabadalmatoltólásját egy részvényitársaság Németségben megkezdte honosítást Reichenbergen és Rósbában is foglalkoznak ezen eljárás feltalolásával.

Ha ezen eljárás mind megtartja, a mit ér, akkor a mostani mosógyáraknál félelem ellensége támadt Maertens találmányában, mert segítségével egyszerű a mosási eljárás jobban megóvja a gápnjából minden jó tulajdonságát, mint az eddigi lejtőkésítésben mosási eljárások; másrészt mellékterményül oly anyag nyerhető, melynek értéke az az első benedezés költségei amortizálva vannak, megtérítheti az összes mosás költségeket.

Milyen perspektíva nyílik ezzel! Ha megőri a juhtenyésztést azt az időt, hogy nem drága pénzen mosás és e közben ronjták juhának gápnját, hanem a gyárosok egymással versenyznek, hogy ki oly szerencsés, hogy a gápnját, habár ingonyos is, mosásra kapja, mert a lanolin a bőven megfizeti nekik az efféle vállalkozást!

Ez bizony a „genre impossible”-féle regény keretében jól gondolatnak látszik: azonban az a mozgalom, mely Amerikából indult is ki, nem a hüvelyg országába való, hanem van annak egészséges magva. A modern technikán áll, hogy azt mind jobban kímélőz. Anyai áll, hogy egy a Providence-ben mosott gápnjak minősége, mint az ott nyert lanolin minősége — mint azt a kezemen levő minik mutatják — a legszörnyeb igényeknek felel meg, amit a nálunk szokásos mosásról és átított lanolinnól nem mindig lehet mondani.

Dr. Rodiczky Jenő.

GAZDASÁGI NÖVENYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Miben áll a bordóli lé hatása?

Tudjuk, hogy a bordóli lé több veszélyes növénybetegséget ellen, ha a szert ókszerűen alkalmazva biztos védelmet nyújt.

Ha felvetjük azt a kérdést, hogy minden áll a bordóli lének ez a nagy oltszó ereje? a felelet nagyon egyszerűnek látszik: a bordóli lé, mint sok parazita gomba mérge, megöli a bepermetezett növényekre kerülő gombák szaporodó testecskéit.

Millardet, a bordóli lé feltalója is akként magyarázza meg a bordóli lé jótékony hatását, hogy a permetezés után a növényzetre száradó verődékből az eső vagy a harmatecső mindig felold valamit s így akkor, midőn a szőlő peronosporos gombájának — mert tudvalevőleg Millardet eső-gomba ellen találta fel a bordóli lé — szaporodói testecskéi eső vagy harmat után megjellegik volna továbbfejődésüknek, csiszárkákban, elcsiszárkákba főtétől a verődött vízben: ez a víz már meg van mérgezve s öket öli.

Ujabbán több német tudós foglalkozott a bordóli lé hatásának kérdésével s vizsgálataik azt látszanak tanúsítani, hogy a bordóli lé hatása nem alapszik csak azon az egyszerű mérgezési folyamaton, melyet Millardet tanított. E kutatásokról dr. D. Aderhold, egy nagyon érdekes cikket¹⁾ melyt a következőkben ismertetünk.

Először is Rumm mutatta ki, hogy a rozsogombák spórái magában a bordóli lében is csíráznak, ha csak nem tétetnek közvetlen érintkezésbe annak verődéknek bizonyos részecskéivel, melyek a bordóli lében, ennek alkálissalval tudvalevőleg keletkeznek.

Ez azonban a bordóli lé mérgező hatása ellen sokat nem bizonyítana, mert azt nem állítja senki, hogy a bordóli lé rozsogombáknak is mérge volna; nem is alkalmazza a bordóli lé senki a növények rozsogombátségei ellen.

Azonban Frank és Krüger behizonyították, hogy az peronospora viticola spórái sem mennek tönkre a bordóli lében, ha csak a spórák a lé szilárd részecskéivel — a megszáradt verődékek — nem érintkeznek. Pedig tudjuk, hogy a nagy praxishan sokszor valóban fényes eredménnyel védelmetni meg a szőlőt a peronospora viticola kártételnei ellen.

A körte varasbetegségét okozó gomba, a Fusicidium pyrenum ellen szintén sikerrel alkalmazták a bordóli lével való permetezést, pedig Aderhold kimutatta, hogy a gomba spórái a fentebb említett körülmények alatt nemcsak, hogy nem mennek tönkre a bordóli lében, de sőt még csíráznak is benne.

Hogyan magyarázzunk meg ezeket a tényeket?

Talán azt kellene gondolnunk, hogy a növényzetre kipermetezett bordóli lének itt már a hatása, mint ha azt egyszerűen csiszárkás kísérletekhez használjuk. Vagy talán azt kellene gondolnunk, hogy a lomboztató száradt

verődékről a harmat- vagy esőcsepp több rezed old fel magába, mint a menni; tartalmaz a bordóli lé, hogy a mint azt valamely edényben elkészítettük. Most ismeret, hogy az esővíz lezuhlattan a levegőből mindenféle gázokat (szénavas és kénessav) magába vesz, melyek talán lehetségessé teszik, hogy a mérgey anyagokat erőlyesen feloldja.

Aderhold azonban bebizonyította, hogy a Fusicidium pyrenum nevű gomba spórái csíráznak akkor is, ha a bordóli lé verődékre öntött esővízzel. Most ismeret, hogy az esővíz cseppes eső után egy bordóli lével érintkező bepermetezett körtefa lombzáródás lecséppé válik tetteik; végre — de csak bizonyos százelekből — akkor is, ha közvetlenül a körtefa leveleire, az ezekre permetezett bordóli lé cseppjei közt helyeztetnek.

Az most elmondottaktól legalább is az tűnik ki, hogy a bordóli lének nem csodil gombából tulajdonsága az, a minek köszönhetjük mi azokat a szép eredményeket, a melyeket a lével való permetezésnél kétségtelenül el lehet érni.

De ha ez így van, akkor még miféle hatást tulajdonítanánk mi a bordóli lének?

Ismét csak Rumm — kit czikkünk elején már említettük — mutatott először meg az a tapasztalattól ténnyre, hogy a bordóli lé még akkor is kedvezően hat a szőlő lombzáródás, ha ezt a peronospora viticola meg nem támadta; azaz, olyan években, a melyekben a szőlő eme veszélyes betegsége egyes helyeken nem is jelentkezik: azok a töké, a melyek lombzáródást a bordóli lével bepermetezték, sokkal egészségesebbek s jobbak a töké, mint a permetezésen töké, eme tapasztalattól után a szőlősgazdák a bordóli lének trágyahatást is tulajdonítottak.

A bordóli lének eme trágyahatása Rumm megfigyelései szerint a szőlőn a lombzáródás intenzívebb zöldszíneiben, a korai gyümölcsérésben s egyéb előnyökben nyilvánul hasonló jó hatást figyelt meg Frank és Krüger a bordóli lével permetezett burgonyán s Aderhold a permetezett körten és spárgán.

Ennek az úgynevezett trágyahatásnak jelentékeny szerepet tulajdonít Rumm a védekezésben is. Mert hisz a hatása a növények erőteljesebb fejlődésében nyilatkozik meg; az erősebb növény pedig, mint azt tudjuk, a gombabetegségekkel szemben nagyobb ellenállóképességet bír kifejtani, mint a gyengébb. Így tehát hátrán kimondhatni, hogy a mennyiben a bordóli lével való permetezés a növényeket erősíti, a gombából hatás mellett ez az erő is, mely az ellenállóképességet fokozza, jelentékenyen hozzájárul ahhoz, hogy a bepermetezett növényt a parazita gomba hatalmába nem ejji.

Fusicidium pyrenum nevű gomba, habár csírázni képes is a bordóli lével bepermetezett körteleveleken, de már arra nem képes, hogy a levéllel hatoljon.

Aderhold azt hiszi, hogy ez a tény nem is egészen a bepermetezett növény erőteljességének javára, hanem inkább arra irándó, hogy a bordóli lével bepermetezett leveleket külső sejfallal hanem olyféleké (talán kémiai) változtat szenvedtek, a melyek által azok, mint bevehetetlen bástyák állják azokat a gombaciszár behatolásának.

Mivel tehát eltekintve a bordóli lé gombából hatásától is, a vele való permetezés oly jótékony befolyást gyakorol a növény életére, a bordóli lével való permetezés sok növényre még akkor is érdemes munkát, midőn nem vagyunk köztönytelenek valóminő gombabetegség ellen védekezni.

Rumm, Frank és Krüger a bordóli lének eme indirekt, trágyahatását a bordóli lében levő réz jótékony befolyására vezetik; Aderhold ellenben azt állítja, hogy nem a réz, hanem a vas az, a minek ez a kedvező hatás tulajdonítható.

¹⁾ Lásd a „Weinbau um Weinhandel” 1899. évi 6. számát.

Ugyanis egy a kereskedelmi forgalomban levő rézgáz, valamint a bordói lé készítéséhez használt égetett més, mindig tartalmaz bizonyos mennyiségű vasat, mint tisztalantól, amely néha olymértű, hogy a kipermesztett bordói lé cseppei a lombzaton csakhamar rozsissáztatják a leveleket.

Aderhold azonban éppen ilyen esetekben látta a bordói lének legjobb hatását s ememi kísérletei azt tanúsították, hogy mennél nagyobb a bordói lé vastartalma, annál szembevölköbb volt annak trágyahatása is.

Ezért is, mivel néha egy a használt rézgázban, valamint az égetett mésben kevés a vas, Aderhold azt ajánlja, hogy a bordói lé ezentul nescak, mint rézgáz, rézgázleiből és mészből, hanem rézgázleiből, mészből és vasgázleiből készítsessek, midáltal a bordói lé nemcsak hogy nem drágább, hanem, mert a vasgáz jóval olcsóbb a rézgázleinnel, valamivel olcsóbb is lesz.

Aderhold pl. 10 liter bordói lének az elkészítését a következőképp javasolja:

5 liter vízben feloldunk $\frac{1}{2}$ kg. (200 gr.) rézgázleiből egy kétvéskandnyi rézgázleiből. Ugyanekkor $\frac{1}{2}$ kg. (200 gr.) égetett mészből 5 liternyi víz lassanképp hozzáadásra s folytonos keverés által megszejtet készítjük. Ha a réz- és vasgázle teljesen feloldódott s a másikk edényben a mészejt teljesen kihült, akkor legjobb egy harmadik edénybe egy a vas-rézgázleiből, mint a mészejtet *egyszerre beönteni*. (Természetesen ehhez legalább két ember kell.) Ezt az eljárást ajánlják újabban az amerikaiak s ennél legjobban keverődik a réz-vasoldat (az egyszerű bordói lénel a rézgázleiből) a mészejtet s ilykor-kor a veredőképződés (főleg rézhőxydriddal) a legelőkeletesebb. A bordói lé mindjárt a készítésnél s azután is minden használat előtt jól kell keverni.

Aderhold tapasztalatai szerint ez az amerikaiak által ajánlott eljárás (a rézgázleiből) és a mészejtet együttes beöntése egy harmadik edénybe a bordói lé tapadó képességét is fokozza s feleslegessé teszi azt, hogy a bordói léhez a jobb tapadás kedvéért cukrot is tegyünk.

Hogy különben a levelezetre fecsendeztetet vasoldat a leveleket intenzívebb zöldösítésre teszi, az nem valami új foglalkozás, hanem az ötvenes években szorgalmasan szenvedő leveleket azzal győgyított ki a betegségtől, hogy azokat gyenge vasoldattal becsesztelte; *Dufour* pedig újabban a bordói lé mintájára készült vasgázleiből készített permetetezik sikkrel a spádkórásban (klórózissban) szenvedő növényeket.

Ha tehát a bordói lé mindig tartalmaz vasat, mint tisztalantól, nem lehet csudálni, hogy a vele együtt a természetes növényzet fejlődésére mindig jó hatást „trágyahatást” gyakorol.

Azonban be kell vallani, hogy azt, vajjon minden áll a vas szerepe ennél a kedvező hatásnál? minden egyes esetben megmagyarázni képesek nem vagyunk.

Miután Aderhold feltegetései szerint a bordói lének árnylag csekély a gombóbb hatása s ezzel gyakorlatilag nagyjelentőségű a bordói lében található vas szerepe: felmerülhet az kérdés, vajjon nem lehetne-e azt ajánlani, hogy ezentul a bordói lé helyett *csupán vasgázleiből* és *mészejtől* készített keverék alkalmazassék?

Ez ellen Aderhold a következő érveket említi fel: 1. A réz valamint gombóbb hatása mégis azokkal mindig s így a rézgázleiből készült kár volna kiküszöbölni. 2. Aderhold kísérletei nem derítették ki, hogy az a hatás, amelyet a bordói lé a bepermesztett növények külső sejtjeire, mint ezek alainak megerősítője a bejutók hatolai akar gombóbbakkal szemben gyakorol, nincs-e éppen a rézhöz kötve? 3. Mert Aderhold által a paszulyn végzett permetyési kísérletek azt tanúsították, hogy a

tiszta vasgázle-mészoldat a növényzetnek némileg megártott.

Ennek dacára az még mindig a további kutatás tárgya lehet, vajjon nem fokozható-e a vasgázleirtalom előnyösen amazz adagoláson túl, melyet Aderhold javasolt (200 gr. rézgázleiből 1 kétvéskandnyi vasgázleiből).

Azt, hogy a javasolt vasgázleiből háttással van a növényzet fejlődésére, Aderhold által a mult nyáron végzett kísérletek beigazolták; az pedig, hogy a vasgázleiből készített meddig lehet még egy fokozni, hogy e fokozás a bepermesztett növények ellenálló képességének fokozásával járjon, egyes betegségekkel szemben külföldi, hogy az növényzetnek, mertamánia: a jövő kísérleteinek munkája marad.

A szőlő permetyezési illetőleg Aderhold nem gondolja, hogy a használt bordói lében a fenti vasgázle mennyiséget jelentékenyen fokozni lehetne, azért, mert ezáltal a borba terhes mennyiségű vas kerülne, mi esetleg a bor megfektetését okozhatná, mert tudvaleg a borborhegység összefüggésben van a vassal.

* * *

Ismertettük ez érdekes czikkeket, melyek fontos kérdések sok megfigyelésre és tanulmányra nyújnak alkalmat.

Érdekel minket helyre annak, hogy egy külföldi előbbi botanikus tanulmányi részletek kritikával ismertettesék, mégsem hallgathatom el, hogy Aderholdnak egyik legényesebb állításához a kétegy nagyon hozzáfér.

Aderhold ugyanis a bordói lérel azt teszi fel, hogy ez a lombzot külső borséjtjeit egy megedzi, hogy a gombóspórák, ha képesek is lennének kúlföldi, a megedzett sejtfalakon, mert valamin ástákokan át, nem bírnak a sejtbe behatolni.

Szerintem sokkal természetesebb az a feltevés, hogy ez az észlelet is *éppen a bordói lé mérgező hatásával függ össze*, mert nagyon valószínű, hogy éppen a bordói lé mérgező hatása folytán, ilyenkor, ha a bordói lé nem is bír elől a spórákat, ezeket annyira elgyengítette, hogy csak erősen erősítet fejlesztettek, melyek a sejtfaon befurakodni képesek nem voltak.

Hogy eme feltevés kizárására tett-e Aderhold kísérleteit? az czikkéből ki nem derül. Pedig addig, míg be nem bizonyul az, hogy a bordói lében csirzot gombóspórák, a *be nem permetyezett levelekre képesek behatolni*; Aderhold szóbanforgó feltevése el nem fogadható.

Még megjegyzem, hogy a tiszta vasgázle-mészoldat nescak a paszul lombzatonként árt meg, hanem — az e téren különösen Amerikában tett kísérletek szerint — egyéb növények, különösen a gyümölcsfák lombzotának is.

Tekintve, hogy éppen a gazdák, kik hála Istennek ma már nagyon ismerik a bordói lé jótékony hatását, olvashatják nagy érdeklődéssel e czikkeket, — legalább a fenti két megjegyzést nem kerülhettem el, melyek azonban misem vonnak le Aderhold dolgozatának értékéből, sőt érdekességéből sem.

Borovitskó.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Németország. A czukor fogyasztását adja ellen. A „Deutsche Landw. Zeitung” csak nem tud napirendre tenni a czukor kérdést. Legutóbb is arról foglalkozván, a lemondás hangján panaszolja, hogy az amerikaiak most Kuba és Porto-Rikóban felfokozták károlni a czukorgyártást, s abban esetben vége lesz a német czukorexportálásnak, mely 1897-ben 375,000 tonnára emelkedett. Az odahaza kedek czukorfenységünkönkre teszi a német gyárakat, minek behatolhatan vészes közgazdasági következményei nem fognak elmaradni.

A veszedelmét megelőzendő, azt ajánlja, redukálják a czukorgyártást, másrészt az ak-

ciók lehetőleg nagyrészeként törlesztéssel fokozni kell hazai fogyasztást. Csakbogy az akcizis törlesztés rövidülne a kincstár bevétele — kérdés, mivel lenne az pótolandó? Erre nézve a jelzett laphoz az tanácsok — töröljék a czukorkiváltási prémiumokat, mert semmi érdelem sincs az angolok számára az akcizis csökkentés. Államokat oly olcsó czukorakkal mellett éllásuk, melyek mellett a német czukorgyárak okvetlenül megbukának, ha az állam részről támogatást nem nyernének. Sőt mi több, a németek most jönnek rá, hogy az amerikaiak a német olcsó czukorral képesek a német paszuly szállított amerikai gyümölcsösfőfőtt készíteni, mely napon országosán fogva versenyen kívül állónak minősíthető. Igaz, hogy a németeknél a sört, a dobányt s a szeszit is kíméletlenül adóztatják, de ha ezek továbbra is viselik a fogyasztást adó terhet — a czukor azért is megszűntetendő lenne, mert nem csak az alsó néposztalynak képezi naponta táplálékát, hanem a mezőgazdaság nagy hasznára — mert az általános tápszer is nevezetes szerepet játszik.

Svájc. A természetes bor definíciójára — azaz borhatalmára. Hogy a svájczek, úgy mily „szigoruan” értelmezik a természetes bor fogalmát, arról bizonyítottok szolgáltak Müller-Thurgaukán közelébb Wintherburban tartott szőlőszeti értekezlet, melyből a következő pontokat idézzük: a) „Bor elevezést által más ital nem érthető, mint csakis a friss szőlő bogyója nedveinek szeszess erjesztés útján előállított. b) Azok a borok, melyekhez a pinceszőlés idején czukor vagy czukros oldatot adták, hogy ize, színe, zamata nézve alkalor nyervejen, „bor” elevezést által akkor adható a kereskedésbe, ha az operáció az izeleig alkalmával fel nem ismerhető s az így kezelt bor zamata s tartalma nézve teljesen hasonló a természetes szőlőszeti termékhez, amiből került. (Ez a pont szakzsoltatólyformában hangzik, mint a sáfár mondása, ki azt tartja: Lopni szabad, csak nem eszjenek!) Hanem az oly borok, melyek czukor vagy czukoroldattal konzerválnak magokba, természetes bor elevezést által nem árusíthatók. c) Az az ital, mely a galizálás vagy petitolzás folytán letöltendő tiszta vízzel telve, a természetes bor alatt nem árusítható, hanem csakis a „gallizált” vagy „petitolzátt” jelző kiírásával. Erre itálnak a természetes borral háziasítás tilos. d) Mesterséges borok gyártása tilos, ám azok a borkereskedők, kik mazsola, borkivonat vagy élesztőkkel, borkő, cser- vagy czukorkivonattal „kezelik” borkukat, hatósági engedélyt tartoznak beszeresni s pinceszől, ráktartást, könyvényt a hatósági közegek segítségével alkalmával előmutatni tartozik. Viszont azonban természetes borral kereskedésben szigoruan tilva van gyártott bor venni, ráktartón tartani, vagy által eladni. e) A gyártott bor hordózára az által minőségére felirattal jelezte. Ilyent kímérő nyilvános helyiségek czégtáblájára is kiíratk, hogy mesterséges bor van forgalomban. A svájczek avval mentik ezen mesterséges borkgyártást engedelmelt, hogy sok az oly hideg régióbeli szőlőjök, melynek bora czukoradás nélkül soha sem erjedne meg s ha már a czukorást megengedik, nyilvánossá teszik a borkgyártást, mert a panoszlelet ellenőrizni a czukorás engedelmelt melletty sem tudnak.

Franciaország. A vadászati törvény módifikációjára. Graux G. képviselő törvényjavaslatot dolgozott ki, mely a vadászati törvénynek német alak szerinti módosítást czéllozza. Elabotratómának főbb vonásait ezek:

1. A község, mint erkölcsi testület vadászati jogát olyformán gyakorolhassa, hogy a község vadászterületét, mint tulajdonát, bírbeardhassa. A zárt területet tulajdonosok, vagy azok, kiknek 25 hektárynyi egyjagos birtokuk van, maguknak tarthatják fenn a vadászati jog gyakorlását, abban az esetben, ha a község által kiszabott vadászati bírlét rájuk eső részét

megfizetik. A község az így begyűlt vadászati részletről a többi községi adókat összekénti részarányosan.

Vadászati engedélyre szóló jegyek 35 frankért adtának. E díjból az állam közpénzéneként 20 frankot szedne be — tehát 2 frankot többit, mint eddig. A kincstár ezen összeget a földművelési miniszternek bocsátandó rendelkezésre, ki azon vad-remiseket akarlatná. A megye, mely ézősörösről egy garast sem kap a vadászati engedélyek díjából, a jövőben 5 frankot kapna minden engedélyezett jegy után. Am a megyei törvényhatóság arra utasították, hogy ezen befolyó összegből a gazdák konstánt vadkára térítettek meg. *Graux* képviselő igen helyesen megjegyzi, hogy ilyen törvényes intézkedés mellett az a haszon nyilvánvaló, hogy a) a vadpusztítás korlátozódik, b) a vadászati joga észszerűen gyakorolható, c) a községek egy jobb pénzürmóhoz jutának, d) a vadkáróktól szenvedett gazdák kárpótlásukat nyernek a végre e) oly elemmel fizetnek a községi adóthez egy részét, mely ézősörösről ottalánul a mezőgazda vállalati terhére. Ez a *Graux*-féle vadászati törvényjavaslat igazán megérdemelte, hogy hazai viszonyainkhoz módosítva, nálunk is szőnyegre hozassék.

Oroszország. A szentpétervári kérészi kiállítás. Szent-Péterváron május hó 17—27-ikéig nemzetközi kérészi kiállítás fog tartatni, mely ránk — idegenekre — névze annyiban bír érdekességgel, hogy esetleg ha abban résztvevőnk akarunk lenni, akkor nem kérészteltek. A kiállításra „*Troitit Exposition*” cím alatt kiállított tárgyak egy tekintetnek, mintha a vámváltat depótban lennének elhelyezve. A vámsorompónál szemle tárgyat sem képezik, hanem csakis a kiállítás területén bontják ki pénzürgörök jelenlétében. A számvizsgál helyre vizsgálókat úgyv. vámmensek. A jury tagjai szinte kiállításhoz termékek, hírlelatot azonban a sajátjuk fölött nem mondatnak. Az idegen kiállított által most májusban elfoglalt terület azok rendelkezésére fog tartatni az ősi nemzetközi gyümölcskiallítás tartama alatt is, vagy a kiállítás területén, az *Exposition* területén. Bejelentés április hó végére fogadnak.

Spanyolország. A cukorzemelés felendülése. A harczterén szenvedett esorbát az ország intézői most egy igyekvnek kiküszörolni, hogy az ország megközségességét, főleg a cukorzemelését új életre ébresztik. A déli megyék talaja a természetből annyira kedvező helyzetben van, hogy ott a többi gazdasági növény művelése mellett még a nádcsokor is kitűnően diszlik. A spanyol szaklapok most emlékeztetnek arra, hogy a mörök idejében a cukorzemelés hasznosabbj foglalkozás volt, sőt még ma is az, bár a gyártással csak Malaga vidékén foglalkoznak, a cukornádok sajtoló léből mégis 100000 kg. cukor keletkezik éviállan. A középkorból megmaradt csokorjólakosok romjai még ma is megvannak a világon senkik az a határt a meddig a cukornád művelése kifizetné magát. Szinte kizáróan számba megy a spanyolok azon állítása, hogy az Amerikában először ültetett cukornád alatt minden spanyolországból szállítottak oda, mindezen érnek hiteles adatrivalászatán díszeskedhetik; felszólított intézék a kapitalistákhoz, tegyék megfontolt tárgyává, hogy a cukornád termesztését ismét a hajdani művelés alá lehessen venni.

LEVÉLSZEKRENY

Kérdés.

187. kérdés. Gazdálkodásom alatt most első ízben tartok *hentes* LV gyantán csödört, melyet különös jó tulajdonságai miatt *saját* négy kanczám hápatására is használok. De idegen hápatandó kanczát még csak udvaroma sem bocsájtottam, különös óvatossággal és ime,

mégis az történik, hogy a napokban kidobóltak közegűntökben, hogy kenden tulajdonos köteles csödört, bíkál, kóst és mind tantjósok legközelebbi részlete a szeszről közegűntben által-orsos vizsgálat alá vezet. A bíró pedig nekem megizentete, hogy apadálataim — különösen pedig a ment, okvetlenül küldjem a vizsgálatra, mivel ő ezeket már bejelentette s én különben pénzbüntetésre kaphatnék.

Miön pedig csözöm a kitűzött időben és helyen a ment a fészolgábrát új jelenlétben — járasi állatorvosok megcsömörlöttete, csözöm által nekem azt izentete, hogy e: ménéh állatorvost kell minél előbb hozatom, a ki majd a csödört megvizsgálván, számára „licentiát” állít ki, melyet nekem aztán a ménparsnacsokszághoz kell feltérjesztenem és a csödört minden hónapban meg kell állatorvosni vizsgálatom. Csözöm kifogás, hogy a ment a mi *saját* kanczainkon kívül nem használjuk, mivel nem is fogjuk használni egyéb hápatásokra, haszaltan volt.

Kérem hát velem minél előbb tudatni, vajjon kötelességem-e követelést teljesíteni és mily szabályok kell majd köveznem ekkor, nehgy közegei előljáróm kellepzettségben részesek lenjek. *K. D. K.*

188. kérdés. Telenek tartósbörmőre (berpes tonsurans) ellen teljesen ajánlható szer-e a szírral kevert 10% creolin, vagy van ennél ajánlhatóbb, a mely gyors hatású, nem mérges és lehetőleg szagtalan, a mi főjés teheneink egyránt fontos? *P. B.*

189. kérdés. Egy négréves sötétpé, mezőhegyi törzsem után származó mént velem, származás bizonylat és fedezeteltéjsi igazolvánnyal együtt mént magtalan, kitűnően ugorja a kanczát, le is magzik, de nem termékenyít. Törvényen után visszazadatom-e a mént s mi az eljárás? *K.*

190. kérdés. Hol és kinél kaphatnék egy katalogot a csibekölőgépről; esetleg egy ügyes gépész nem csinálhatná-e meg? *L. V.*

Felelet

Borjuhizálás. (Felelet a 188. számú kérdésére.) Négy-öt hetes korukban áruba bocsátandó borjúknak *alapsúly* mennyiségi anyajelen kívül még egyéb elősegít is adni egészen fölösleges, sőt nincs kizáró, hogy káros, mert az ilyen újszülött — nyomrainak működésénél fogva — semmit se képes oly nagymerítékben és veszély nélkül hasznára fordítani, mint a tejet.

Tandéson tehát az, hogy ha már nem taláza tudrágnak azt, hogy a mérszársekre szánt borjú teljes tejet tarisa a illetőleg hízolást, vagy hízta a borjuna, hogy naponta legalább 10 liter anyit szorjjon, nem elegendő. Az 5-6 héte fordulva aztán szoptatásoson csak 3 bimbóból szintén 4-5-er s minden szoptatás előtt ússón a borju szábjába egy-egy nyers tejet. Az 5-6 héte befejeztével ekként mindenesetre jobb vágo-árúvá válik a borju.

Teheti azt is, hogy az újszülöttől 4-5 napon keresztül a fecsetjeit (kolostrum) szoptatni kezdje pedig úgynevez. teljes tejet *hat* vele, elvinte $\frac{1}{2}$ —1 liternyi mennyiségben, naponta 3-4-szer s később fokozatosan mindig többit nyujt neki emigy teljes jólakásig.

Égészen sem volna, ha pl. 9—10 hetes koráig kivánná valaki hízítani a borjut. Ekkor pl. $\frac{1}{2}$ liter tejet, vagy, hogy 4 hetes koráig a borjuna hízna — egy, mint jelenleg a kérdéstevő — hogy a borju anyit szorjék, a menyenyi akar; négy héten túl azonban csak 3 bimbóból szoptatva s pótolná a 4-ik bimbó tejet naponta 3-4 nyers tojjással. A 6-ik héttől kezdve aztán $\frac{1}{2}$, majd a 9-10 hetes korban 1 liter kolostrizadart is nyujtva főzött állapotban és tejebe keverten. Így értebb, súlyosabb

áru keletkeznek, de nem oly „elsőrendű”, mint a kizárólagos tejtitás. *M. K.*

Magán csödört licenzelvezetése. (Felelet a 187-ik kérdésére.) Törvényes vámmegengedélyben talán régibt költő vármegyey szabályrendelet alapján, vagy az 1894. évi XII-ik törvényekdel alapján járó mezőgazdasági bizottság működik, amely elebe a *közis* használatra szánt apadallat az idezett törvény 29-ik §-a értelmében tényleg elvezetendő s ha tenyészésre alkalmas, a igazolvánnyal ellátandók, ellenkező esetben a közis tenyészésből kizárandók. Nem így a *magán* — nem közis — használatra szánt apadallatok, melyekre névze a monndott törvény 31-ik §-a l a következőket mondja: „Saját és alkalmazottjainak anyállaithoz, tekintet nélkül a tenyészkerület követelményeire, mindenki tetszése szerinti apadallat használhat, ha azonban adallatit páras vevett másoknál is átengedi akbarja, azt csak a jársi mezőgazdasági bizottság által kiállított igazolvány alapján teheti.”

Már most a törvényhez adott végrehajtási utasítás 24-ik §-ának f) pontja által a következők mondatnak: „A tenyészkerület a tenyészkerületeket külön fogom a törvényhatóságok meghatalmazottai után megállapítani; ugyancsak külön rendelkezésnek fogok intézkedni a tenyésznek vizsgálata és beszerzése iránt. Emellett, a hol a jelen rendeletben apadallatörv. van szó, azok által csupán tenyészbírák, kanok és kosok érteendőek.”

Habár evvel a rendeleti szakaszal szem egykötönyben egyetehető össze a törvény 29-ik §-ának az a pontja, hogy: „Közis használatra szánt apadallat tenyészésre csak akkor használható, ha azokat a jársi mezőgazdasági bizottság megvizsgálta és az illeto évadra, tekintettel a szarvasmarhával és *lovak* a tenyészésre alkalmasnak nyilvánította. Égésre alkalmasnak találtá az arról tenyészési igazolványt állított ki” — tény marad az, hogy (hacsak a kálitábas helyeztet)(ellenkező értelem) rendelés a lovakra névze még ki nem adott) *magánhasználatra* szánt csödört a tulajdonosnak nem kötelessége tenyész igazolvánnyal ellátítani, s ezt már nem parancsolhatja sem községi, sem jársi hatóságok, hanem csak semmiféle közigazgatási közege vagy hivatal.

De ha kiadott volna is a monndott rendelet a csödört vizsgálatára névze (ami azonban tudtommal meg nem történt) még akkor se foglathatja az magában azt a rendelkezést, hogy a *magánhasználatra* szánt csödört is licenzelozni kell, mert az ellenkező a vonatkozó törvény világos rendelkezésével. Ilyen rendelet tehát bizonyára nincs is, a kérdéstevő tehát magánhasználatra szánt csödört *tenyészésre alkalmas mivoltára névze* megvizsgálatni és még igazolvánnyal is ellátítani nem köteles.

Égészen sem, ha az egy oly rendeletről van szó, amely az összes tenyészkerület a fedezetési évad előtt, *egyeteggyelgy* állatorvosi megvizsgálásáról beszél. Ilyen rendelet tényleg létezik is, az 1894. évi 74685. és az 1895. évi 1688. számú, ennek a rendelkezéseknek tehát áll magat vetnie a kérdéstevőnek. De hogy ez is *minden hónapban* való vizsgálatra vonatkozik, arról szó nem lehet.

Különböben ha mégis volna olyan miniszteri rendelet, amely minden kötelezővé teszi, a bírótól vagy szolgabírótól kérje annak felmutatását, és illetoleg sereimeinek orrossáa végett élen felelősséggel az alsipáni hivatalnak. *M. K.*

Tarkósömör (Felelet 188. számú kérdésére.) A szarvasmarhák tarkósömör névű bőrbetegsége tavasszal, a legelőre való kihajtás után rendszerint magától is feltűnően javul és a nyár folyamán nem szokott erősebben kifejlődni összesen azonban sokszor ismét kiújul. Kezelése erre való tekintettel ajánlatos, de hogy ez hatásos legyen, mindenkéül el kell távolítani a varakt, úgy hogy azokat szappanhallal be-

kenjük és néhány óra múlva vagy csak a következő napon a felpuhult varakat leszedjük, a bőrt szappanos víz lemoszuk és kéfekkel alaposan megisztogoljuk. Csak ekkor kenjük be a kopasz edényeket és csak könnyedén valamely elődörzsölés szerrel. Fejőz toheneknél a czipra a szalicilban borzeszes oldata ajánlható (1:100 arányban), mely szagtalan és nem mérész. Az eseteléseket, közbeeső tisztogatásokkal, többször ismételni kell, ha tartós eredményt akarunk elérni. Az istálló alapos fertőtlenítése természetesen szintén szükséges a baj teljes kiirtására. —y—

Magtalan esődör. (Felelet a 189. kérdésre.) Azt mondja a kérdéstevő, hogy a mén magtalan s rá mindjárt, hogy le is magozta. A magtalanságot úgy látszik arra érti, hogy a esődör után a kanczák nem fogamzanak, bár a mén kitűnően hág.

Kérdésem, nincs-e a kanczának a hiba? Mert hiszen a kérdésből úgy látszik, hogy a mén elvátsát és őnt öndöt (lemazik), de nincs sikere.

Az, hogy fedeztethetős igazolvánnyal van ellátva, csak annyit bizonyít, hogy oly hibáknak (a terméketlenség lezámítva), melyek természetesen alkalmatlannak tennek, nem szenved. Azt, hogy valamely himnlend termékenyítő képesség meg bir-e, a tenyészállatvizsgáló-bizottság meg nem állapíthatja, az csak utólag, a hátagatos eredménytelenségben tűnik ki. Dehát az eredménytelenségnek a kancza is oka lehet s ugy rémlik előttem, hogy a szobánforgó önt —melynek le volt mutatva is tudni amely *kitűnően hág és tényleg lemazik* (öndöt önt) aligha lehetetlen (imoptens).

Ha tehát az volna és ez szakértőleg bizonyították s feltéve, hogy a ló, mint *tenyész-esődör* adott elő és vásároltatt meg, az előadó a bíróság ez által visszavételében bizonyra elfogja marasztalni, mert esetenben az a lényeges kellék hiányzik az adas-vevés tárgyahól, amely miatt a vevő vette, s amelyért az eladóknak szavatolnia kell a mániákáiból, mivel ekkor hiányát vagy felforgását a vevő vétel alkalmával — még ha szakértő volt, a vevő észre vette s arra csak utólag, próba után jöhetett rá.

Szakértőleg konstatálhatván tehát a hibát, kintája vissza a mént az eladónak s ha az visszavenni és a vételért visszafizetni nem hajlandó, ügyvéd útján a járásbíroságnál perelje be.

Legelősebb bizonyítka ez eseten az elvétel, hogy a szobánforgó esődörrel megtagadt, de nem fogamzott kanczának más méndőtől való fogamzását hiteseen igazolja, vagy hiteseen bizonyítja, hogy a szobánforgó mént nemcsak az eddig felhagott, hanem még más kanczákat se termékenyíti. M. i.

Csibeköltő gépek. (Felelet a 190. sz. kérdésre.) Csibeköltőgépekrol katalogus szerzeset be a következőknek: *Eduard Lohr* Hannover-Hainholz; *Künstliche Brut und Mastenalt, Geflügelhof* Reaslan Anh. Ehrlich; *Sartorius* *Brutlofen* F. Sartorius Göttingen; van egy magyar gyártmány is, az ugynevezett *vilamos* költőgép, árusítja és feltalálja *Biedermann* Ferenc Kolozsvár.

A felsorolt gépek közül a Sartorius és a Biedermann-féle ajánlhatjuk leginkább. Ezek igen szolid szerkezetűek és jól szabályozók. A költőgépnek ugyanis a legfőbb tényező az, hogy a gép önműködő hősabályozóval bírjon. A gép többi szerkezete jóformán mindenkinél egy és ugyanazon.

Láttam a múlt évben a somogyvári uradalomban egy költőgépet, mely a fűcserző szerkesztett s azáltal igen óvatos, több szögű fűszánt, csirkék, kacsák költöttek ki. E gép nem által egyébből, mint egy nagy ládából, melynek belsejében mindig forró viznek kellett lennie, melyet úgy töltöttek bele font az egyik olda-

lon, hogy a másik oldalon egy csapon a lehűlt vizt eresztették ki. A tojások a láda közepén széna közt számszáma, egymásra rakva melegek s ezen primitív szerkezet mellett a keléshez mindig sikerült. Csakhogy a fűcserző nem oly járassággal bírt, hogy tudta a hőfokot egy magasságban tartani, már a víz hőfokáról és mennyiségéről is tudott arra következtetni, mikor kell újra forró vizt tölteni a gépbe s a géptől 1—2 óránál több időt távol nem töltött. Nincs kizárva, hogy egy ügyes gépész egy jó gépet ne utánozhasson, sőt még javíthat is rajta.

VEGYESEK.

Mai számonk tartalma: Oldal.

Az ÖMGE közleményei. 559

KözépEurópai vánumi. *Löcherer Andor.* 559

Növénytermelés.

A mák termesztése. *Christofly Béla.* 561

Allattenyésztés.

A gyapuzsír közgazdasági jelentősége. *Dr. Rothley Jóni.* 561

Gazdasági növénytan.

Miben áll a borsódi ló hatása? *Zevartovszki.* 562

Külföldi szemle. 563

Levélcserepný. 564

Vegyesek. 565

Kereskedelem, vásár. 566

Magy. kir. gyapjuminisztó-éintézet Budapestén. A földmívelésügyi miniszter legközelebbi létesítelése a gyapjuminisztó-éintézet, amely közzéadja ügyeire az érdeklődő tenyésztő gazda- és kereskedő-közönség rendelkezésére. Az intézet feladata: a) az intézet a földmívelésügyi m. kir. miniszternek véleményező szakközege a gyapjutermele és értékesítésre vonatkozó kérdésekben. E minőségben, ha erre megbízást nyer, kiküldött útján részt vesz az országos juhtenyésztésre vonatkozó irányelvek megállapításában; közreműködik az állami juhászatokban a gyapjas jubok osztályozásánál s a juhtenyésztés terén oktatólag is működik. B) a Budapesti nyilvános gyapjutermelek értékmeghatározó bizottságában közreműködik azok, hogy teljesítet azon tudományos vizsgálataikat, melyek a megbízható alpból kintülő értékeléshez szükségesek és vizsgálatának eredményét a bizottsági tagoknak kell időben rendelkezésükre bocsátja. C) Alkalmat nyújt a gazdáknak és kereskedőknek, hogy termékkül, illetve árjuk értékét és alkalmazhatóságát illetőleg elfoglaltan szakszavellátást nyehessenek. E célból átvállal tenyészállatokról írt, és ezek bundáit, továbbá borsó- és borsó-bunda értékelésére. d) Bundarészek felvételét ad a gyapju minősége és melyi sortimentumba való tartozásoga, alkalmazhatósoga, állapota és rendementjára néve. e) Mosatlan állapotban eladni kívánt gyapjuból próba mosásokat eszközöl, hogy a vevő lássa, melyek néketté válnak gyűrűng mosott állapotban az illeto gyapjak s megállapítja azok rendementjét. f) Egyes gyapjuminstákat (fűrtököl) histologiai szempontból megbírl. g) Tenyészőknek az ezen szakma körébe tartozó kérdésekben felvilágosítást és tanácsot ad. f) A helyes osztá-

lyozásra és szákolásra néve utabaigazítást nyujt. T) Tenyészállat-kiallításoknál a jubok nyírósulya, valamint bundájuk értékére irányuló versenyeknél felügyel a próbányírásokra és továbbá szákolásra átvészi a verseny tárgyát képező bundákat. E) Eladó és vevő közt fenntartó-pórs esetekben szakító közeg gyantát igénybe vehető. F) Feladata végül az intézetnek a gyapjuszermet tudományos irányban vizsgálatok és búrvarlatokkal fejeztelen, a gyakra törekvő, hogy ezzel lehetőleg a egykorlati tudomány szolgálatjára. Ez tevékenységéről időközönként híreket tesz közzé. A D és E) által felsorolt esetekben az intézet közreműködésének igénybevételehez a földmívelésügyi miniszter előzetes engedélyének ki-ésközölése szükséges.

A borhamisítók ellen. A Sopronvármegye által a borhamisítók tárgyában kiküldött bizottság a szakértőköz a következő kéréseket intézte: 1. A törköly felhasználásának és a törkölyből előállításkor olynemű korlátzása, hogy azt ki, akar termelni, akár pedig kereskedő, csak saját munkásai borsűzékletének fedezésé végett gyárthatja, sérelmes volna a termelő, valamint a kereskedőre; és ha igen, miképpen volnának a törköly és a törkölyből felhasználásra föliról mérővíz vizsgálások megszüntethetőek? 2. Miképpen volna a czukornak és mazsolaszőlőnek borjavítás céljából leendő felhasználása ellenőrizendő? 3. Célészernék találatja-e az, hogy a borkereskedők szigorúan kötelekessékn pontos jegyzéket vezetni az általuk termelt és vásárolt borok bejépezéséről, valamint azok előadásáról is és pedig oly nyilvánosra vezetésre, melyek alapján meg lehetne állapítani, hogy az adott borsűzéklet a botok által módon való megszaporítása. 4. Szükségesnek látja-e az, hogy a borsellenőrző bizottságok hatóságijogkörrel ruházatsanak föl? Ekképpen megkönyvített feladatok, másrészt pedig a netáni vizsgálatsól is szigorubbán megtorolható lenne. 5. Szükségesnek tartja-e egyáltalán az 1898. évi törvény 10. cikkében meghatározott hatóságijog rendelneket mely irányban leendő módosítását? Ezeknek a kérdéseknek alapján tárgyal a bizottság márczius hó 30-án, melyen az egybegyűlt borkereskedők részéről az alábbi véleményük jutottak kifejezésre. *Leimer Mihály* szerint a borsűzéklet készítése teljesen ellátandó volna: ebben nem volna sérelmes sem a czukornak, sem a kereskedőnek. A czukornak és mazsolaszőlőnek borjavítás céljából való felhasználása, valamint a bejépezésé nézete szerint nehezen ellenőrizhető. *Wolf Lipót* egyetemes egyetért *Leinertel*, de eredményt nem remél. Célt csak akkor érthetnek el, ha Ausztriában hasonlóan járnának el, mert Ausztriából akadály nélkül behozhatók a készítésre szükséges törköly-borsűzéklet gyártásánál tartja közérdeknek s azért ő is ellátandónak tartja. Hasonló véleményben van *Klüber*, aki a törköly-borsűzéklet készítése senkinek nem engedné meg. A felhangzott nézetek az enlők úgy összegeji, hogy a törkölyből készítése Ausztriával egyetértőleg ellátandó volna; a termelő pedig, ha saját szükségleteire kérsze, köteles volna az ellátolnani s csak vizzel gyárthatná, *Klüber* M. a második és harmadik kérdésre azt adja elő, hogy a mazsolával csak asszubbort gyártának ellenben borjavításra nem alkalmas. Nézete szerint tehát az asszubbortgyártás volna szigorú ellenőrzés alá vonendő, még pedig egy módon, mint azt az ausztriai törvény is előírja. *Leinert* üzemend. A harmadik pontot nézve úgy nyilatkoznak, hogy az nem lehető kereszlet, mert az sértene a kereskedő önzértekt (?) s egyébként sem vezetne eredményre. A negyedik ponttal a borbizottságnak hatóságijog hatakorok leendő felruházását általában helyeselték.

Kedvezmény burgyona és tengeri mosók előállítására. A póllomintás híre az időmíndozoknak a mezőgazdasági szeszgyaroknak, e kinek a múlt évben nagy burgyonatermésük volt, mérhetlen veszteséget okozott. Ezen veszteségek csökkentését remélhetők

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évi en.

Műb: TILKÓI ÚJZA gróf. Alnöki: CSAVOSY BÉLA.

Legszámbeli tagok:

ANDRÁSSY ÚJZA gróf. BUDAYOSY SÁNDOR, DR. SZÉNYI ADRIÁN, PÖRÖKY IMRE, BUDAYOSY SÁNDOR, SZENTPÉTERYI SÁNDOR, SZÉNYI ZOLTÁN, SZÉNYI ZSOMBOR, TILKÓI SÁNDOR gróf. Veszélegetes: SZÉNYI ZSOMBOR.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdaság-
szóneg általános elismerése szorint egy a tüz- ront a fejtisztítás terén híven
megfelel hivatásnak; folyton fejleszt a reformokat, melyeket a gazdaságosság
évek óta sürgetett és a károknak gyors és megalátásos kiegyenlítése a felek
teljes megelégedését vinta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál
rendkívül mérsékelt díjairal tolemes megtakarítás tesz lehetővé; a szövet-
kezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; —
minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézettel sem eszkozhetho oly olcsón és oly kedvező feltételek
mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték
nagyaságra — a tüzta díjból 5% djengedményben részesülnek. Kiszágit,
ha hazusa egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal
terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.
Dövébb feltételekkel szolgál az igazgatóság Budapesten, József-körút
8. sz. és a vidéken létesített ügyintézők. 5024

Komposztírozott trágyát

leszállított árban, kisebb és nagyobb mennyiségben, ország bármely irányában vasúton
küldi a

**Budapest—Szt.-Lőrinczi szemétszállító vasut
IX., külső 1161-ut.**

Hivatalos vizsgálat bizonyította, hogy ez a lószármával és pecsenyehéjjal kevert trágya
komposztított, 3-3 évi ércit trágya sokaságának feltöltésére a **szükségeses istálló**
trágyát.

Minden kérvénytelődés kizárólagonl meg kell feltüntetni, ugyanint küld vegy-
benlét (analízis) felül szemétszállító vasut igazgatóság.

Magyarországon bérbe a vasuti állomáson esztig a vasuti szolgálatot esztig
küldi a

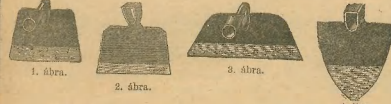
**Vöröstarka tinó
és üszó**

legprimább, 1-2 esztig 3 évesek és pedig hialinai való skrék el-
adására és későbbi szerződésre 7326

**legolesőbb árért vállalkoznak
WEILLER és EISNER Kis-Czell kereskedők.**

Répa-, szőlő- és burgonyakapak

keményített aczéleplehőből, forrasztott nyakkal, la. minőség.

Répakapak, végezt szőlőszeg	105 130 160 185 210 mm.
1. ábra, révél is nyakkal	felemlék: 30 35 40 45 50 kr.
2. ábra, hálószerkezettel és díjzó	35 40 45 50 55 kr.
Szőlőkapak, végezt szőlőszeg	280 350 370 mm.
3. ábra, hálószerkezettel és díjzó	30 35 40 45 kr.
Burgonyakapak, hálószerkezettel és díjzó	170 185 200 220 mm.
4. ábra, hálószerkezettel és díjzó	200 220 240 260 mm.
4. ábra, hálószerkezettel és díjzó	40 45 50 55 60 kr.

Trágyalé osztó

egyszerű és praktikus szerkezettel,
átmérője 65 mm. — hajtással minős
kítéve.

1. ábra. Abl haj-
lított, a hordó don-
gára erősíthető,
és 0½ kiló súlyu,
ára darabként
3 frt.
2. ábra. Egyszeres, a
hordó fesszékre erős-
síthető, és 4½ kiló
súlyu, darabként
4 frt 25 kr.

Szókiadás rövidség kedvéért utóavéit mellét.
Megrendelést idejkorán kérek!

BÁLINTH SÁNDOR
Bécs. 3/a, Salesianergasse 31.

HIRDETÉSEK felviteltetnek a kiadóhivatalbar
BUDAPEST,
ÜTÖK-UT 28-29-30. szám.

A szegedi

I. mezőgazdasági orsz. kiállítás

katalogusa

részére hirdetések felvételnek

a „Köztelek” kiadóhivatalában, Budapest, IX., Ütöl-ut 25.
és a kiállítás hirdetési irodájában,
Budapest, IV. Váci-utca 9.

Koseladás.

Gróf Károlyi Mihály
debrői uradalmi electoral
negretti merino faj juh-
szatában 80 db fölös számu

tenyészkos eladó.

Vétel és árak iránt tájékozást nyujt Kompolton, u. p. és
vasutállomás Kápolna Hevesmegyében, a

Jószágfelügyelőség.

Örökös gyertya

Korszakalkotó találmány, megbecsül-
hetetlen értékű szalották, vengő-
lők s mindet, egyes háttársít
részére.
Ára darabként csak 90 kr. (A
pézt előleges bekiadás mellett portó-
mentesen megküldve.)
KARL BENDER I.,
WIEV IV/1. L.

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovagló- és istállószergyár,
gőzfűrésze és fahajlító telepe
Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:
landauer broom, féfedeles, nyitott vadaskocsijait
és hintőit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönbözőbb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.
Tiszti és polgári lovagló eszközök!

Géphajtószijak. Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi múzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

KÉPES ÁR-JEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMINTVE.

SIEMENS és HALSKE

BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 21.

írószít:

vilamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket

városok, bányák, gyárosok és magánosok részére, **elektrolitikus berendezéseket, villamos vasutaknak, bányavasutaknak, egyenáramu, forgóáramu és váltóáramú közép áramu generátorokat és motorokat, vezeték-anyagokat, kábelek, iv- és izzólámpákat, távirók és távbeszélő-készülékeket, mérőkészülékeket, vasuti váltóbiztosító berendezéseket, jelző-berendezéseket, vízmérőket, vezetékberendezéseket központi telepekhez való beköszörlésre, világító testeket.**

Kitüntetve 1898. Prága arany éremmel.

Es idő szerint 472 faj mivélés alatt

Michl István

Es idő szerint 472 faj mivélés alatt.

amerikai és európai sima és gyökeres vesszőtermelő üzemintézetek központi kezeléséig TATA-TÓVÁROSON a következők:

simavesszők eladóik

Fehér denka kiváló szóp	3 ft 50 kr.	Zöld Veltelini	4 ft 50 kr.	—	—
Ezerjő hárslevél	3 ft 50 kr.	Kövindka	4 ft 50 kr.	—	—
Furmint	3 ft — kr.	Vöröses dinka	4 ft — kr.	—	—
Móres	3 ft 50 kr.	Tramini fűszeres	4 ft — kr.	—	—
Olasz rizling	3 ft — kr.	Veltelini piros	4 ft 50 kr.	—	—
Rakk v. Járdovány	3 ft 50 kr.	Carbenet franc	3 ft — kr.	—	—
Sárfőbér	4 ft — kr.	Kadarka	3 ft — kr.	—	—
Semillon blank	4 ft 50 kr.	Merlot	3 ft — kr.	—	—
Sauvignon blank	4 ft 50 kr.	Oportó	3 ft — kr.	—	—
Székfalmenka	4 ft 50 kr.	Nagy burgundi	3 ft — kr.	—	—
Zöld svyáni	3 ft 50 kr.	Aramon	15 ft — kr.	—	—

Szőlővesszím teljesen szokványosnak, fajliszt, jégverés- és peronospora mentesek. Az áruk csomagolás nélkül érkezik a mit csokoládéban számozott. Fenti fajokból gyökérrel is szolgáltatunk, a melyről — valamint sima és gyökeres csomagszámról külföldi árjegyzékkel szolgálhatok. Több száz elismerő levél tanusodik pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról.

Telefon (interurbán) 36. Sürgönyzím: Michl Tata.

Budapest 1896. elismertől oklevel.

Bécs 1890. bronzérem.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyszertár kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kladóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb. Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 ft 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznel és vegyésznel laboratóriumában Maros-Ujvárd, Erdély.

Csász. és kir. udv. szállító.

Kizárólagos szabadalom.

Egy kísérlet elég!

EXSICCATOR.

Pontos földbírtokosoknak, háztulajdonosoknak, szőlőbírtokosoknak, gyárosoknak, börtgyáraknak. Mindennemű penészgombát és faldnedvességet gyökeresen kit, úgy hogy ezek többé nem kerülhetnek felszínre, 10.000 elismerés! Ezen szor a kontinens minden hasonló szerét felülmúlja.

Ismeretesül ingyen.

Magyarországi vezirképviselet.

Bárdos és Brachfeld

műszaki Áru üzlet

Budapest, VI/7. Gyár-utca 23.

Nagy fehér

YORKSHIRE sertések

tiszta tenyészel.

Fiatal tenyésztőketől olcsó áron szállít:
GUTSBERG WALTUNG FEILING.
Post: **Osterting, Ober Ostert.**

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.
Irta K. Ruffy Pál.
Ára portmentés küldéssel 1 forint 10 krajczár.

Kitünő minőségű
kristály mészkőből
égetett,
fehér mész,
(fával égetve)

nagy darabokban előállítva szállítatik:

1. **Vidéki állomásokra** (különösen Pest-Pilis-Solt, Heves, Bács-Bodrog, Jász-Nagy-K.-Szolnok, Csanád, Békés, Esztergom, Komárom, Tolna stb. vármegyék állomásaira) vasuti kocsirakományokban;
2. **Budapesten az épületekhez**, vagy a főváros körül fekvő **telepekre és falvakra**, kocsi fuvaronként.

A legjobb és legolcsóbb égetett mész.

Fehér, ipari célokra kiválóan alkalmas

kristály mészkő,

Pilis-Vörösvár vasútállomáson feladva, kapható bármily mennyiségben és tetszés szerinti nagyságú darabokban.

☒ **Megbízható czégekkel**, nagyobb mennyiségre, egy vagy több évre

előngös szállítási szerződés kötöttek.

Részletes felvilágosítást ad és megrendeléseket elfogad

Baross Károly gazdasága

Pilis-Szántó, (Pest vármegye)

Utolsó vasut és táviró: **Pilis-Vörösvár.**

BIZONYÍTVÁNY.

(Bélyeg és pecséthelye). A kir. József műegyetem műszaki mechanikai laboratóriumában végzett kísérletek eredményéről.

Tárgy: Baross Károly ur pilis-szántói, Pest-Pilis-Solt és Kiskun megyebeli birtokáról származó mészkő.

Kísérlet: A beküldött mészkő a következő vegyi összetételű:

CaO	52,92
CO ₂	42,54
Al ₂ O ₃	0,43
Fe ₂ O ₃	0,24
MgO	1,03
Alkaliák	0,52
SiO ₂	0,35
Nedvesség	1,67
	99,70

mely összetétel szerint a kő égetés utján ad tehát: 55,49% oly égetett meszet, melyben a CaO 95,37%-ot tesz; azaz igen tiszta égetett meszet.

A műegyetem mech. laboratóriumában esz-közölt égetés oly **égetett meszet** eredményezett, melynek fajsúlya egész darabban (volumensuly) volt:

$$\gamma = 2,87$$

azaz lemért 19,668 gr. égetett meszdarabnak, térfogata: 6,863 cm³-nek találtatott.

A laboratóriumban égetett mészsúlytelt ojtási kísérletek a következő eredményűek voltak:

1. 450 gr. ojtott mész, melynek tehát 2,866 volumensuly mellett, térfogata 157 cm³ volt; 957 gr., azaz 2,13 suly arányban vízzel felezestve, adott 1407 gr. oly pépet, melynek térfogata 1076 liter volt; vagyis annak sűrűsége, $\gamma = 1,31$ -et tett. Az eredetileg 157 cm³ köbtartalmu mészkő, az 1,31 sűrűségű pépen 1076 cm³-re oszolván fel az: 0,85-szörös szaporulatot adott.

2. Ismét 450 gr. ojtott mész, 0,88 gr. vízzel meg-ojtatván, a nyert 1138 gr. pép 845 cm³ térfogattal, azaz $\gamma = 1,35$ sűrűséggel birt. Eme 1,53 suly arányban vett vízzel felezettl pépben, a mész tehát 5,38-szörös szaporulatot mutatott.

Mind a két ojtási kísérletnél a mész a legkevesebb szemcse visszahagyása nélkül teljesen feloszlott.

VÉLEMÉNY: Az igen tiszta nyersanyagból nyert égetett mész, anyagában tömöti, tehát elporlása kevésbé hajlandó; ojtási képességében és szaporúságában is igen kitünő; mely mindkét eredmény a pilis-szántói meszet első minőségű, kitünő tulajdonságú mesznek jellegezik.

BUDAPEST.

Pecését helye:

A m. kir. József műegyetem műszaki mechanikai laboratóriuma.

Nagy Dezső s. k.,
kir. József műegyetemi tanár,
a mech. labor. főnöke.

Rendkívüli áruszállítás!

A magyar gazdasági irodalom színe-java.

A szarvasmarha és annak tenyésztése. Irta *Tornay Béla*. Számos a szövegbe nyomott ábrával. Ára 2 ft.

Pabst kalauza a szarvasmarhateyésztésre, Magyarországot érdeklő gyengeket ellátja *Galagoly Károly*, 10 könyvműző színezet ábrával a szövegbe illesztett 52 fanevezéssel. Ára 5 ft.

Részletes áltatók s egyúttal, különök tekintettel a járványos kórokra s az állatorvosi rendezésre. — Állatorvosi, valamint tiszt. orvosok s miveltebb gazdák számára. Irta *Dr. Zlamál Vilmos*. Ára 5 ft 50 kr.

A juh és gyapjú ismertetése. Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Irta *Dr. Rodiczky Jenő*, Ára 2 ft.

Tyukok és egyéb szárnyas állatok tojásai mesterséges kiköltéséről. Angolul írta *Cantoni W.*, Magyarra fordította *Ottó Róbert* hírvonatás német fordítása után *Grubicy Géza*. Ára 30 kr.

A baromfi-tenyésztés. Irta *Grubicy Géza*. Negyedik átdolgozott kiadás, 72 a szövegbe nyomtatott ábrával. Két csinos vászonkötésben. — Ára 1 ft 80 kr.

A takarmányozás gyakorlata. A takarmányemlék előkészítése az etetésre, különök tekintettel a takarmánybesavanyítás legújabb haladására. Irta *Bráuner J.* Fordította *Kriek Aladár*. Ára 2 ft.

A takarmánytermesztés és készítése tekintettel a lakmárnyervek történetére, életánára, betegségeire és ellenségeire, valamint a takarmányozásra. Irta *Dr. Rodiczky Jenő*. Második olcsó kiadás ára 1 ft 50 kr.

A gazdasági haszonállatok okserzi takarmányozása. Irta *Wolf E.* Fordította *Kosztutny Tamás*. Ára 2 ft.

A esalmadé és egyéb takarmányok művelési és besavanyítási módjai. Irta *Levoldus Ede*. Fordította *viddy Lajos*. Ára 2 ft.

A fü-féle takarmánynövények és természetük. A szöveg közé nyomott 46 képpel. Irta *Szilassy Zoltán*. Ára 2 ft.

A buza vetőmag nemestéséről. Irta *Kenesey Kálmán*. Ára 60 kr.

Az ipari és kereskedelmi növények ismerete és termesztése. Irta *Dr. Sippi Rodiczky Jenő*. Két kötet. Ára 2 ft 40 kr.

Kiadás talajok öntözése és alsógözevése. *Hilgard* után fordította *Treilt Péter*. Ára 1 ft.

A dohánytermelés és kezeléstán. Irta *Pránovszky Ágot*. A szövegbe nyomott ábrával. Ára 1 ft.

Répatermelés. Szerzője az országos gazdasági egyesület által kiírt pályázat nyertes. *Rovara Frigyes*. Ára 2 ft 60 kr.

A burgonya termelése. Irta *Sealay János*. Számos fanevezéssel ábrával. Ára 1 ft 50 kr.

A lentermelés és kikészítés kézikönyve. Irta *Bakay Deszö*. Ára 1 ft 20.

Kendertermelés. Irta *Bakay Nandor*. Ára 1 ft 50 kr.

A gyümölcsértékesítés és gyümölcsstermelés emelése. Irta *Senler Henrik*. Fordította *Gamaul Vilmos*. A szövegbe nyomott ábrával. Ára 1 ft.

A konyhakertészet. Irta *Baranyay István*. Ára 1 ft 20 kr.

A kertészet általános kézikönyve. Kortozók, kertkövelők és mezőgazdák számára Irta *Jager H.* A negyedik bővített kiadás után fordította és a hazai viszonyokra alkalmazta *Benos János*. Második magyar kiadás, 252 fanevezéssel. Ára díszes vászonkötésben 4 ft.

A trágyakezelés népszerű kézikönyve. Magyar gazdák számára. Irta *Kenesey Kálmán*. Ára 50 kr.

Szőlők újjalakítása amerikai szőlőfajok segítségével. Irta *Molnár István*, a budai vizezellérképezde igazgatója. Ára 1 ft 20 kr.

A szőlőművelés és borászat kézikönyve. Irta *Molnár István*, 159 ábrával, 3 k. kiadás. Ára 4 ft, kötet 4 ft 80 kr.

A szénkének alkalmazása. *Phylloxera* elleni védekezésről. Irta *Boboz Zoltán*. Ára 1 ft 50 kr.

A trágyakezelés a szabadban és eserepekben. *Ottó* ily című munkájának teljesen átdolgozott második kiadásából fordította *Benos János*. Tit képtáblával. Vászonkötésben. Ára 90 kr.

Alopos utmutatás a szeszgyártás izlethet. Irta *Mittermaier Frigyes*. Ára 1 ft.

A gazdasági szeszgyártás kézikönyve. Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Irta *Dr. Kosztutny T.* és *Lázár L. Pál*. Ára 3 ft 50 kr.

A város hulladékok értékesítése és a komposzt készítése. Irta *h. Gothard Sándor*. Ára 1 ft 50 kr.

Az okserzi borászat népszerű vezérfonalja. Irta *Molnár István*. Ára 60 kr.

Tejgazdaság. A jelen idő követelményeinek megfelelő tejgazdaság. Irta *Kirchner Vilmos*. Fordította *Dr. Szentkirályi Akos*. Ára 2 ft.

A aratás és betakarítás szeredszékéről. Számos a szövegbe nyomott ábrával. Irta *Lázár L. Pál*. Ára 1 ft 80 kr.

Egyszerű és kettős gazdasági számvitel (könyvvitel) alapvonala. Irta *Sporon Pál*. Ára 2 ft 80 kr.

Mezőgazdasági üzeman tudományos és gyakorlati alapon. Vezérfonal gazdaságiok megállapítása, felszerelés, berendezés és kezelése körül. Irta *Sporon Pál*. Ára 2 ft.

Gazdasági becsületán. Vezérfonal szántóföldek, rétek stb. valamint szőlő, gyökz. hasznoságok és felszerelvények értékecsületán. Irta *Sporon Pál*. Ára 2 ft.

Joszágnak rendezésének fontosabb kérdéseiről. Irta *Schmidt József* dr. Az orsz. magyar gazd. egyesület által „Lyka”-féle pályadíjjal jutalmazott gazdasági munka. Ára 1 ft 30 kr.

A hitelszövetkezetek mint eszközök a falusi népseg bajainak elhárítására. Gyakorlati utmutatás az ily szövetkezetek alakítására. Irta *Engelmann F. W.* Fordította *Dr. Szabó F.* és *Polya J.* Ára 1 ft.

Az állami italmérésű jövedekről szóló összes törvények és rendeletek gyűjteménye és magyarázata. Irta *Osváth Imre*. Ára 2 ft.

A vizsla időmítésa. Irta *Fényegy József*. Függelke a beteg ebek gyógykezelése. 2. javított és bővített kiadás, képekkel, vászonkötésben. Ára 3 ft.

A vizsla parforce időmítésa. *Oswald* és *Wörz* módszere nyomán írta *Mika Károly*. Képekkel vászonkötésben. Ára 1 ft 20 kr.

Az angol vizsla és fajbéli tisztá tenyésztés. Irta *Kypnóth Klajda* az orsz. magyar vadászati védelmet. Nagy képpel. Ára 2 ft.

Magyar-német és német-magyar Vadászújszótár és magyarázata. Ára 80kr.

Vezérkönyv a gazdasági fanevelés, szaporítás és rendezés, valamint a kütettett fák évenkénti kezeléséről. Irta *Fuksz Emil*. Új, olcsó kiadás. Ára 25 kr.

Halaink és haltenyésztésünk. Vitéz-féle pályamunkák 1867-re. Három részben. *Kriech János*, *Kenesey Albert* és *Tasner Dénes*tel. Kéziratban a m. t. akadémián. Ára 1 ft 60 kr.

A mezzi munkásviszonyok hazánkban. Irta *Műhoffer Sándor*. A m. t. akadémia által az Első Magyar Általános Biztosítói Társaság díjjával jutalmazott pályamunka. Ára 3 ft.

Növénytan. Felsőbb tanintézetek és magánhasználatra. Irta *Prantl K.* Fordították *Pájer Béla* és *Lass Samu*. 336 a szöveg közé nyomott ábrával. Ára 3 ft.

A mezőipar nemzetgazdaságátan elmélete. Irta *Roscher Vilmos*. Ára 1 ft.

Gazdákak érdeklő törvényezikkek:

Az állategészségügyi rendezéséről szóló 1888. évi VII. t.-cz. Ára 40 kr.

Az állategészségügyi rendezéséről szóló t.-cz. végrehajtására vonatkozó összes rendeletek gyűjteménye. Ára 1 ft 20 kr.

Az új esledejtörvény (1876. XIII. t.-cz.) Ára 30 kr.

Dohányjövédéki törvények (1887. XLIV. t.-cz.) és törvényesített szabályrendeletek módosításáról. Ára 1 ft 60 kr.

Az új erdtörvény (1879. XXXI. t.-cz.) Ára 50 kr.

Fegyveradóitörvény (1883. XXIII. t.-cz.) Ára 15 kr.

A halászatról (1888. XIX. t.-cz.) Ára 30 kr.

A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekéről (1898. XXXII. t.-cz.) Ára 30 kr.

Ártörvény (1884. XVII. t.-cz.) Ára 30 kr.

Az állami italmérésű jövedekről szóló 1888. XXXV., XXXVI. törvényezik. Ára 40 kr.

Az állami italmérésű jövedekre vonatkozó rendeletek gyűjteménye. I. rész 60 kr. II. rész 60 kr.

Közutakról s vámokról szóló 1890 t.-cz. Ára 1 ft.

A mezőgazdaságról és mezőrendéséről (1894. XII. t.-cz.) Ára 50 kr.

A munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról (1898. II. t.-cz.) Ára 30 kr.

Az új vadászati törvény. Ára 12 kr.

Ugyanaz magyar-német nyelven. Ára 30 kr.

A vízjogról szóló 1885. XXIII. t.-cz. Ára 50 kr.

Ezen könyvek egyenkint rendelve csakis a rendes bolti áron kaphatók. Nagyobb megrendelésnél a következő áruszállítás befizetés nélkül: 20 forintnyi bolti ár könyvet 12 forintért, 30 forintnyi bolti ár könyvet 15 forintért, 40 forintnyi bolti árú pedig 15 forintért szállítunk. Negyven forintnál felül egyszerre megrendelve szintén 60% kedvezmény.

Egy-egy könyvből egyszerre csak egy példány rendelhető.

A kiadótársulat fenntartja magának a jogot, hogy azon könyvek, melyek készletei bizonyos mértékig elfogytak, a megrendelésekkel utólag kizárja.

Megrendelés az összeg beküldése mellett következő címre küldendő:

Athenaeum könyvkiadó osztálya, Budapest, Kerepesi-ut 54.

Ezen áruszállítás csak f. évi május hé végéig marad érvényben!

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével
hajlandó vagyok elvállalni; épügy
mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy anyai ezimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gépszántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krépt (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők
Egyesülete

Budapest, Köztelek.

Utbaigazítással, felvilágosítással szolgál minden adózási vagy
műszaki kérdésben.

Hivatalos lapja a „Magyar Szesztermelő” nélkülözhetlen
támasza a gyakorlatnak.

Egyesületi tagok ingyen kapják.

Egyesületi tagdíj egy évre 10 frt. A „MAGYAR SZESZ-
TERMELŐ” előfizetési ára egy évre 5 frt.

7144

The Johnston Harvester Co.

amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utolérhetetlen

fűkaszáloít,

marokrakó aratógépet,

kéveköto aratógépeit és

egész aczél gyűjtőit

a legtekéltebb kivitelben, olcsó árban teljes szavatosság mellett.

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melchär Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utcza 68. szám.

Állandó nagy mintatartár szakszerű bemutattással!

Állandó nagy mintatartár szakszerű bemutattással!